

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки
України 24 квітня 2024 року № 578

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Перчик Артем Вікторович 1995 року народження, громадянин України. Освіта вища: закінчив у 2018 році Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця за спеціальністю «Інформаційні управляючі системи та технології» (диплом магістра). «01» жовтня 2022 року зарахований за конкурсом до аспірантури філософського факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна за спеціальністю 033 «Філософія». Перчик Артем Вікторович виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Філософія» зі спеціальності 033 Філософія.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом по Харківському національному університету імені В. Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України «26» травня 2026 року №0114-1/236, у складі:

голови разової спеціалізованої вченої ради:

Комарова Тетяна Геннадіївна, доктор політичних наук, доцент, професор кафедри політології навчально-наукового інституту філософії, культурології, політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

рецензентів:

Перепелиця Олег Миколайович, доктор філософських наук, доцент, професор кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й. Б. Шада навчально-наукового інституту філософії, культурології, політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Петренко Дмитрій Володимирович, доктор філософських наук, доцент, завідувач кафедри теорії культури і філософії науки навчально-наукового інституту філософії, культурології, політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

офіційних опонентів:

Артеменко Андрій Павлович, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії та суспільних наук Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут»;

Толстов Іван Вікторович, кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії та соціології Українського державного університету залізничного транспорту.

На засіданні «31» липня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» Перчику Артему Вікторовичу на підставі публічного захисту дисертації «Digital modern як філософська проблема» за спеціальністю 033 «Філософія» відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти.

Дисертацію виконано у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна МОН України, м. Харків.

Науковий керівник – доктор філософських наук, професор Карпенко Іван Васильович, професор кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й. Б. Шада, директор навчально-наукового інституту філософії, культурології, політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Проведений аналіз засвідчив її відповідність вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 5 наукових публікацій за темою дисертації, з них 5 статей (4 – у співавторстві) у наукових фахових виданнях України категорії «Б»:

1. Popova, N., Perchyk, A., Miazin, M., & Bednarskyi, S. (2024). Digital modern: a philosophical perspective on urbanism and digital humanities. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University, Series «Philosophy. Philosophical Peripeteias»*, (70), 133–140. <https://doi.org/10.26565/2226-0994-2024-70-11>

2. Перчик, А. В., Беднарський, С. С. (2024). Між цитатою та кодом у діджимодерністській текстуальності: інтерпретація. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки»*, 70, 96–105. <https://doi.org/10.26565/2306-6687-2024-70-11>

3. Галстян, Я. С., Перчик, А. В. (2025). Риторика цифрової суб'єктності: Нео, Шрек та еволюція агентності в епоху алгоритмів. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки»*, 71, 52–58. <https://doi.org/10.26565/2306-6687-2025-71-06>

4. Перчик, А. (2025). «Я тут. Ти хто?»: Брюгге як філософ цифрової відмови (Мартін Макдона «Залягти на дно у Брюгге» (In Bruges, 2008)). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*, 72, 166–176. <https://doi.org/10.26565/2226-0994-2025-72-16>

5. Мязін, М., Перчик, А., & Беднарський, С. (2026). Homo brassicus: на периферії digital modern. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки*, 1(99), 127–137. <https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences>.

Зміст наукових публікацій свідчить про повноту опублікованих результатів дисертаційного дослідження.

У дискусії взяли участь голова ради, рецензенти та офіційні опоненти. Дисертаційна робота Перчика А. В. оцінена позитивно: вона є самостійним, завершеним науковим дослідженням, що характеризується високим рівнем теоретичної рефлексії, оригінальністю постановки проблеми та широкою міждисциплінарною обізнаністю автора. Разом із тим рецензенти та офіційні опоненти висловили зауваження.

Перепелиця О. М., д. філос. н., доцент, професор кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й. Б. Шада навчально-наукового інституту філософії, культурології, політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (рецензент).

Роботу оцінено позитивно, висловлено зауваження:

1. З більшістю положень дослідження можна погодитися, і ситуація, яку розкриває автор цілком відповідає дійсності, але хіба не лише в цьому конкретному (цифровому) вимірі, до якого, на правду, нас усіх долучають, і в якому нас, до того ж, експлуатують, спонукаючи генерувати тексти чи образи, які відцифровуються. Чи не в цьому саме і полягає, чи не цим і є все це буття Digital Modern? Хіба, наприклад, Піррон не можливий і зараз, як філософ, звісно, без ступеня і посади? Але саме як той самий суб'єкт того самого аналогового мислення, який утримується від генерування контенту. Хіба не можливим є його, умовного Піррона, досвід людини, і власний досвід філософа поза Digital? Чи, можливо, краще щоб цим процесом займалися машини? Хіба не можна це буття Digital – принаймні поки що – просто вимкнути, відключити? Себто – чи є воно неодмінно безповоротною загальною перспективою?

2. В роботі представлено зокрема і цифровий капіталізм. Хоча можна було б провести цю лінію більш ретельно. Приміром, можна було б розглянути, як він діє і відносно так званих мікроістин чи постістин, про які ідеться в цьому дослідженні – бо вони ж також є вимірами трансакцій, токенів тощо. Капіталізм (авжеж, і цифровий), можливо, потребує об'єктивності й верифікації для створення правильного товару, але хіба йому потрібні верифікації там, де товар продається / споживається? Чи не так? Так само і щодо дискретної, а не аналогової істини – хіба, вона не живе в колективному споживанні-генеруванні, хіба не живиться саме ним? Загалом, окремої уваги заслуговує проблема співвідношення технологічного й соціально-економічного вимірів цифрової культури. Попри ґрунтовний аналіз алгоритмічного опосередкування, інфраструктур і цифрової суб'єктності, представлені в роботі питання політичної економії цифрового капіталізму, концентрації платформеної влади, комодифікації даних і нерівності доступу до цифрових ресурсів заслуговують на розширення для посилення соціально-філософської аргументації дослідження.

3. Напевно, представлена в дослідженні онтологія Digital Modern має місце. Це наше сучасне Є. Втім хіба все це не стосується саме відчуженого буття? Себто світу, в якому людина все ще експлуатується. Чи навіть само-експлуатується (про це пише Бьон-Чхоль, який згадується в дослідженні) за допомогою того, що створене для подолання експлуатації, яка виглядає як

задоволення. Чи не станеться так, що людина звільниться і від цього як, приміром, від магічних ритуалів? І чи не станеться так, що «техно-логос» III буде там десь щось генерувати, а ми (чи наші людські нащадки) не будемо того ні слухати, ні читати? Звісно, якщо не будемо приєднані до нейроінтерфейсів. Утім екран чи інтерфейс, безперечно, щось формує, але лише на екрані і доти, доки він увімкнений. І хіба головною проблемою не є те, що експлуатується, страждає і карається (як і насолоджується) саме людське тіло?

4. В цілому дослідження логічно побудоване, концепти узгоджені, зміст розкривається поступово. Однак робота містить місця, в яких відчуваються певні протиріччя чи контраверсії. Зокрема, в першому розділі наче йдеться про нового цифрового суб'єкта, а в другому – автор пише, що об'єкт ще не є суб'єктом. Тоді хто ж цей актор Digital Modern? Що / Хто він: об'єкт чи суб'єкт? Чи це різні фігури? До того ж у третьому розділі містися ще й анатомія постсуб'єкта. Як співвідносяться ці три фігури, чи не суперечать вони одна одній? Чи є цифровий суб'єкт, що водночас є і об'єктом, чи він геть не є суб'єктом, а саме пост-суб'єктом? Видається, цей взаємозв'язок заслуговує на ретельне прояснення.

5. Варто також відзначити, що автор дисертації інколи тяжіє до надмірної термінологічної щільності. Значна кількість новотворів і концептуальних конструкцій, звісно, свідчить про високий рівень теоретичної роботи, концептуальної творчості, проте подекуди може ускладнювати прозорість аргументації.

Петренко Д. В., д. філос. н., доцент, завідувач кафедри теорії культури і філософії науки навчально-наукового інституту філософії, культурології, політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (рецензент).

Роботу оцінено позитивно, висловлено зауваження:

1. Концепція digital modern спирається на особливе значення цифрових технологій, що радикально переконфігуровують обриси сучасності від антропологічного до глобалізаційного рівнів, проте домінування такого підходу в дисертації ризикує поставити достатньо плідну концепцію в залежність від технічного детермінізму, відповідно до якого розвиток технологій визначає усі культурні і соціальні процеси, проте такий підхід обмежує можливість комплексного багатовекторного дослідження сучасності.

2. У роботі автор торкався теми владних відносин в контексті digital modern, але ця тема потребує більш ретельного осмислення, адже всебічна залежність сучасної людини від алгоритмів несе ризики нових форм контролю і нагляду, особливо коли мова йде про країни, в яких цифрові технології поставлені на служіння диктаторським режимам. Хоча одним з висновків роботи може бути фукоїдальна за своєю суттю теза про формування в сучасності нових форм влади, які вже не можуть бути контрольовані центрами впливу і не є залежними від локальних суб'єктів прийняття рішень, проте владні виміри digital modern потребують ще додаткових досліджень.

3. У продовження попередніх розмислів також актуальним є і постановка питання про можливість свободи в межах парадигми digital

modern. Автор слушно зазначає, що цифрова свобода є контрольованою автономією (с. 52), яка повністю залежить від алгоритмів. У роботі згадуються потенції «мереж свідомості» (с. 149), або свобода людини.dll критично програмувати себе в логіці алгоритму (с. 196), проте питання про свободу в епоху домінування алгоритмів є одним з найзначущих і вимагає більш радикального осмислення або нової артикуляції.

4. Цікавим би був також розгляд цифрових технологій як нелюдських агентів в контексті сучасної філософії nonhuman turn, що формує дуже оригінальну філософську оптику, яка може бути плідною при вивченні цифрових трансформацій сучасності за межами антропоцентричного мислення. Це може бути продовжено в майбутніх дослідженнях алгоритму в контексті акторно-мережової теорії Бруно Латура або об'єкт-орієнтованої онтології Грема Хармана. Зазначені питання не впливають на високу оцінку дисертаційного дослідження.

Артеменко А. П., д. філос. н., професор, завідувач кафедри філософії та суспільних наук Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» (офіційний опонент).

Роботу оцінено позитивно, висловлено зауваження.

Попри загальну високу якість роботи, у порядку наукової дискусії варто висловити деякі побажання та запитання:

1). Концепт «людина.dll», запропонований у третьому розділі, є яскравою та глибокою метафорою. Разом із тим, хотілося б почути чіткіше експліковані критерії: де пролягає межа між антропологічною автономією людини та її повною інфраструктурною розчиненістю в системі?

2). У роботі багато уваги приділено критиці платформного капіталізму (в дусі Ш. Зубофф) та алгоритмічної владності. Було б доцільно ширше окреслити позитивні або емансипаційні стратегії, які залишаються у суб'єкта в межах Digital Modern, окрім згаданого концепту «тертя» (friction) чи глітчу.

3). Статус людського в «транслюдській суб'єктності». Окреслюючи суб'єктність як розподілений процес між аватарами, біометрією та машинним навчанням, чи залишає автор місце для суверенного етичного вчинку, який не є результатом алгоритмічного прорахунку чи UX-фільтрації? Де пролягає межа між «інформаційною наївністю» користувача, який свідомо приймає правила інтерфейсної гри, та повним відчуженням його волі в ситуації алгоритмічного управління?

Толстов І. В., к. філос. н., доцент, завідувач кафедри філософії та соціології Українського державного університету залізничного транспорту (офіційний опонент).

Роботу оцінено позитивно, висловлено зауваження:

1. Диспропорція структури: перший розділ (87 стор.) значно перевищує за обсягом третій (24 стор.), що створює враження надмірної уваги до історичної інвентаризації порівняно з авторськими висновками.

2. Ризик технологічного детермінізму: акцент на всесиллі алгоритмів подекуди редукує людську агентність. Суб'єкт ризикує постати як пасивний продукт системи. Тому виникає питання: «Чи не призводить акцент на

алгоритмічному опосередкуванні до ризику технологічного детермінізму, у межах якого людська агентність виявляється надмірно редукованою»?

3. Локальність канону: теоретична база обмежена переважно західним канonom, що порушує питання про універсальність концепту digital modern для інших культурних контекстів.

4. Стилiстична надмірність: використання есеїзованих висловів (наприклад, «модерн має акаунт на LinkedIn») подекуди послаблює академічну строгість викладу.

Здобувач надав вичерпні відповіді на всі висловлені зауваження.

Додаткових зауважень, окрім тих, що вже були висвітлені у письмових рецензіях та відгуках офіційних опонентів і на які здобувач надав вичерпні відповіді під час публічного захисту, не надходило.

Дискусія мала конструктивний характер. Присутні одностайно відзначили високий науковий рівень дисертаційного дослідження, оригінальність постановки проблеми, ґрунтовність теоретико-методологічного апарату та вагомий особистий внесок здобувача в розвиток сучасної української філософії.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Перчику Артему Вікторовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 033 «Філософія».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Тетяна КОМАРОВА

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 21:33:35 04.08.2026

Назва файлу з підписом: Рішення_Перчик.pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 341.3 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Рішення_Перчик.pdf
Розмір файлу без підпису: 347.4 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Комарова Тетяна Геннадіївна
П.І.Б.: Комарова Тетяна Геннадіївна
Країна: Україна
РНОКПП: 2591114188

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 21:33:14 04.08.2026

Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг
Серійний номер: 514B5C86A1E5DA1104000000A249980080471A05
Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Кваліфікований
Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)
Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.07.08 13:00